

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, SOBOTA, 20. X. 1951

ŠTEV. 74 (443)

Volitve v

Kmetijsko zbornico

Zaupniki in volilni upravičenci, pozor!

Še pet dni, do najpozneje 25. X. 1951 ima vsakdo pravico VOLILNE IMENIKE pregledati, prepisati ter zahtevati vpis oseb, ki imajo po njegovem prepričanju volilno pravico, a v imeniku niso še vpisane, oz. črtanje oseb, ki so v imeniku vpisane, a po njegovem prepričanju nimajo volilne pravice.

Zaupniki! Če še niste, je skrajni čas, da prepisete oz. pustite si prepisati volilne imenike.

Volilni upravičenci! Preglejte, če ste vpisani v volilnem imeniku. Če niste, takoj zahtevajte — pisмено ali ustmeno — vpis v volilni imenik. Za vsako osebo je treba vložiti posebno zahtevo. Zahteva bo upoštevana, če ji priložite izpolnjeno in podpisano popisno polo (Wähleranlageblatt) ter eventualno druge listine, ki jih imate pri rokah in ki dokazujejo vašo volilno upravičenost (n. pr. dokaz o solastništvu med zakoncema, o užitku itd.).

Preglejte pa tudi, če so v volilnem imeniku vpisane tudi osebe, ki nimajo volilne pravice (najemniki, ki se ne bavijo polnopravno s kmetijstvom, nastavljeni veleposestev, ki ne morejo dokazati, da jim je poverjeno samostojno vodenje obrata in razpolaganja s premoženjem, osebe, ki so jim bile sodniško odvzete državljanske pravice in take, ki so sodniško postavljene pod varuha itd.). Za take osebe zahtevajte pisмено ali ustmeno v vsakem primeru posebej črtanje iz volilnega imenika. Pri tem morate navesti vzrok, katerega mislite, da prizadeta oseba nima volilne pravice. Za primerjavo zahtevajte vpogled v popisno polo, ki jo je izpolnila prizadeta oseba.

Volilno pravico imajo tudi tuji državljani in osebe brez državljanstva.

Občinski urad — občinska volilna komisija — je dolžna, da v teku 24 ur obvesti vsakogar, za katerega je bilo zahtevano črtanje iz volilnega imenika. Osebe, ki je zahtevala črtanje, ne sme navesti (uradna tajnost). Prizadeti mora v teku treh dni predložiti dokaze, da je zahteva bila neutemeljena in da ima volilno pravico. Če v tem času tega ne more dokazati, bo črtan iz volilnega imenika.

VOLILNI ČAS

Ker je število volilnih upravičencev v nekaterih občinah znatno manjši kot v drugih, so le-te skrajšale čas, ki je predviden za oddajo glasov. Tako bo v nekaterih občinah mogoče voliti do 18. ure, v drugih le do 16. ali 14. ure, v nekaterih pa celo le dopoldne.

Da nihče izmed volilnih upravičencev ne bo zamudil določenega časa je potrebno, da se pravočasno zanima, do kdaj bodo v njegovi občini odprti volilni lokali. To je razvidno tudi iz razglasov na občinskih oglasnih deskah.

Zanimajte se že zdaj za določeni čas, da ne bo prepozno! Vsak posamezni glas bo soodločal o bodoči usodi kmečke stanovske organizacije.

Nemški premog

Francija je zavrnila angloameriški načrt, po katerem bi v prihodnje uprava za gospodarsko sodelovanje v Parizu namesto ruhrskega oblastva v Düsseldorfu določala višino zapadno-nemškega izvoza premoga. V Franciji se bojuje, da bi ta sprememba pravzaprav lahko pomenila konec ruhrske oblasti, čeprav bi ta še nadalje imela pravico, potrjevati sklepe uprave za gospodarsko sodelovanje. Francoski krogi izražajo tudi bojazen, da bi tako nastal preveč veliki časovni presledek med odpravo pristojnosti ruhrske oblasti in začetkom učinkovite kontrole, ki bi jo izvajali s Schumanovim načrtom določeni organi.

Nihče se ne sme vmešavati v notranje zadeve drugih dežel

TRYGVE LIE ZAHTeva: OKREPITEV KOLEKTIVNE VARNOSTI, SPORAZUM MED VELESILAMI, OZN-SPLOŠNA SVETOVNA ORGANIZACIJA, NADALJEVANJE NAČRTA POMOČI

V svojem letnem poročilu glavni skupščini OZN sporoča glavni tajnik OZN Trygve Lie vladam in javnemu mnenju svoje misli o sedanjem stanju Organizacije združenih narodov in o položaju v svetu. V svojem poročilu daje Trygve Lie glavni skupščini naslednje nasvete:

1. **Potrebno je okrepiti kolektivno varnost.** Ni mogoče — pravi Trygve Lie — doseči trajno varnost samo s pomočjo regionalnih pogodb, ki lahko kvečjemu privedejo samo do približnega ravnotežja sil. Eden izmed osnovnih pogojev za uspeh OZN je načelo mirnega sožitja vseh političnih in družbenih sistemov.

To načelo vsebuje tudi obveznost, da se nihče ne vmešava v notranje zadeve drugih dežel.

2. **Potrebno je sporazum med velesilami.** Ni mogoče — nadaljuje Trygve Lie — doseči trajen mir v svetu brez mirne ureditve visečih vprašanj med dvema skupinama velesil. To pa je mogoče doseči samo s pogajanjem.

3. **OZN mora biti splošna svetovna organizacija.** OZN je nekajkrat obsodila postopanje nekaterih vlad, toda njen vpliv in njene možnosti za ohranitev miru v svetu bi se mogle nedvomno okrepiti, če bi vse vlade bile vključene v Združenih narodih.

4. **Potrebno je nadaljevati načrt pomoči.**

Ker vojaški izdatki držav članic OZN dosegajo skupno vsoto, ki presega 100 milijard dolarjev, je jasno, da bi vsak napredek v utrjevanju miru omogočil znaten prihranek pri vojaških stroških in s tem dal možnost za izvajanje širokega in učinkovitega načrta za gospodarski razvoj.

Začasni dnevni red glavne skupščine OZN, ki bo začela zasedati v Parizu 6. novembra, obsega 58 točk, ki se praktično nanašajo na vsa vprašanja, za katere je OZN pristojna, bodisi na političnem, bodisi na gospodarskem, socialnem, juridičnem, upravnem in tehničnem področju.

Poleg poročila glavnega tajnika bodo skupščini predložena tudi poročila Varnostnega sveta, gospodarskega in socialnega sveta, sveta za skrbniško upravo in raznih posebnih komisij.

Med glavnimi vprašanji, o katerih bo skupščina morala sklepati, so: neodvisnost Koreje, ukrepi za ohranitev miru in mednarodne varnosti v skladu z nameni in načeli listine ZN, mednarodno nadzorstvo nad atomsko energijo na osnovi poročila Združenih narodov in nedavnih izjav iz Washingtona in Moskve, sprejem novih članov, ki so postavili svojo kandidaturu. Glede te zadnje točke menijo, da se bo diskusija zlasti razvnela, ko bodo razpravljali o sprejemu pekinške Kitajske in Italije.

Druga važna vprašanja, ki bodo na dnevnem redu, so dvajsetletna pogodba miru, ki jo je predlagal Trygve Lie pred enim letom, palestinsko vprašanje v zvezi s poročilom komisije za pomiritev, gospodarski razvoj nerazvitih dežel in pa vprašanje ozemelj pod varštvom in nesvobodnih ozemelj.

Jugoslovansko-švedska trgovinska pogodba

V Stockholmu je bil med Jugoslavijo in Švedsko podpisan protokol o izmenjavi blaga in o uredbi nekaterih finančnih vprašanj za obdobje enega leta.

Jugoslavija bo po tem sporazumu uvažala švedske časopisni in drugi papir, celulozo, volfram, razne aparate, kroglične ležaje, kemične surovine, farmacevtske izdelke in razno drugo blago, izvažala pa bo živila, les, rude, tobak, alkoholne pijače, kemijske in farmacevtske surovine, domače izdelke in drugo.

Majhna vojna v Egiptu

Položaj v Egiptu, ki je nastal po odpovedi anglo-egipčanske pogodbe, se je v zadnjih dneh resno zaostril. Zdaj niso več važni razgovori za zeleno mizo, marveč je v številnih primerih spregovorilo orožje. Razvila se je prava majhna vojna, katere razširitev le težko še zavlačujejo. Razpoloženje Egipčanov je tako, da na številnih manifestacijah in demonstracijah zahtevajo napoved vojne Angležem. Prišlo je tudi do več spopadov med Angleži in Egipčani, pri katerih je bilo veliko število ranjenih in ubitih.

Posebno oster spopad je bil pri mostu El-Firdan, kjer so egipčanski vojaki sprejeli bližajoče se Angleže s srditim ognjem. Končno

pa so Angleži le zavzeli most in zasedli vse področje ob Sueškem prekopu. Na drugi strani pa so egipčanske oblasti izdale povelje, da se morajo arretirati vse britanske vojaške osebe, ki bi se nahajale izven Sueškega področja. Egipčanska protiletalska artiljerija ima navdilo, da strelja na vsako „nezaželjeno letalo“, ki bi letelo nad egipčanskim ozemljem.

Ministrski predsednik Egipta Nahas paša je dejal o zadnjih dogodkih: **Od danes naprej ne bomo več sodelovali z nobenim okupatorjem oziroma tlačiteljem. Izbrali smo svojo pot, ki jo bomo hodili kljub vsem zaprekam in za celo vsakršnih žrtev!**

Glavni cilj — mir

Začetkom tedna je govoril predsednik Truman ob otvoritvi novih prostorov „Wake Forest kolegija“ v Winston. Izjavil je med drugim, da je po koncu zadnje svetovne vojne ameriški narod spoznal, da ne more v miru živeti, če se ne zanima za svetovne zadeve. „Zato smo sklenili, — je poudaril — da bomo krepko sodelovali z ostalimi narodi, da ohranimo mir. Zato sodelujemo in podpiramo Združene narode. Zdaj, ko izdelujemo vedno več orožja in ko postajajo naši zavezniki vedno bolj močni, moramo ponovno poudariti, da je naš glavni in edini cilj mir.“

„Bojim se, da nekateri tu in v tujini mislijo, da vodi organiziranje oborožene obrambe ujnno do vojne. To ni točno. Po našem mnenju ni vojna neizogibna. Prepričani smo, da bomo postali tako močni, da bomo lahko preprečili take napade, kot se jih je posluževal Hitler? Ali bomo takrat spet pričla strašnemu vojnemu prizoru, ki bo trajal, dokler ena skupina ne premaga druge?“

„Po mojem mnenju ne bo prišlo do tega. Našo politiko vodimo na prepričanju, da lahko živimo na svetu brez vojne skupno s Sovjetsko zvezo, čim bodo svobodni narodi dovolj pripravljani za svojo obrambo. Čim močnejši bomo, tem večji bodo naši izgledi za sporazum s Sovjetsko zvezo. Okrepitev naše obrambe bo sovjetske voditelje prepričala, da koristni miroljuben sporazum le njim samim.“

„Že davno predno je imela Sovjetska zveza atomsko bombo, smo izdelali načrt za nadzorstvo nad atomskim orožjem, ki so ga odobrili drugi narodi in ki bi rešil svet atomske vojne samo Sovjetska zveza ga je odklonila. Lani sem predložil v Organizaciji Združenih narodov naj bi nadaljevali delo za razorožitev in skušali doseči novo zблиžanje. Predložil sem združitev

komisije za atomsko energijo s komisijo za ostale vrste orožja. Delo je dobro napredovalo. Kot vedno, smo tudi zdaj pripravljeni pristopiti s Sovjetsko zvezo in ostalimi prizadetimi narodi k reševanju vprašanja oborožitve in k zavarovanju miru v okviru Organizacije združenih narodov.

Niti od daleč pa ne mislim trditi, da je samo naša država pravična. Zavedamo se, da smo marsikaj opustili in zagrešili. Vendar pa si upam trditi pred vsem svetom, da smo storili veliko dobrega in pravično ravnali.“

Grčija in Turčija postaneta članici Atlantskega pakta

V Washingtonu je bilo objavljeno besedilo zapisnika Atlantskega sveta, ki zadeva povabilo Grčije in Turčije za pristop v Atlantski pakt.

Načelnik tiskovnega urada ameriškega zunanjega ministrstva, White, je povedal, da so ta zapisnik objavili namestniki v Londonu in da ga bodo verjetno v kratkem podpisali. Takoj po podpisu bo predložen zapisnik vladam 12 držav članic Atlantske obrambne zveze, da ga potrdijo in podpišejo. Kakor hitro pa bo ta dokument podpisan, bodo Združene države, v katerih so listine o pogodbi položene, ponudile obema državam formalno povabilo, da vstopita v organizacijo. Zapisnik bo stopil v veljavo, ko bosta prizadeti državi sprejeli povabilo.

Obenem so v Parizu iz Eisenhowerjevega generalnega štaba izvedeli, da nameravajo ZDA umakniti vse svoje suhozemske sile iz Evrope v prihodnjih dveh letih in pol. Po tem času bi ostale v Evropi samo ameriške letalske sile na oporiščih v zapadnoevropskih državah

in na letalonosilkah na Atlantiku in na Sredozemskem morju. Zdaj so v Nemčiji tri ameriške divizije, četrta pa je na poti. Po komentarju vojaških krogov je odločitev posledica računa, da ima SZ samo še 12 mesecev časa, če hoče z nekim upanjem napasti Evropo.

V Nemčiji je to obvestilo napravilo slab vtis. Schuhmacher, vodja zapadnonemških socialistov, je dejal, da pomeni ta sklep „udarec evropskemu zaupanju v ameriško politiko.“ Adenauer vesti ni hotel komentirati, češ da gre za poročilo tiska, ki ga ni mogoče komentirati kot kakšno uradno poročilo. V Nemčiji mislijo, da gre za ameriški pritisk na Nemce, da bi se prej odločili za oborožitev.

Tokio. — Po uradnem poročilu glavnega štaba združenega poveljstva so Kitajci in severni Korejci izgubili v času od 6. do 12. oktobra 16.500 vojakov. Od teh je 8600 mrtvih, 7200 ranjenih in 797 ujetih.

Pogajanja v Zapadni Nemčiji

Odkar se je končala konferenca zapadnih sil v Washingtonu, na kateri so med drugim razpravljali tudi o vprašanju Nemčije, se v Bonnu vrstijo pogajanja med zapadnonemškim konclerjem Adenauerjem in visokimi komisariji treh zapadnih velesil. Medtem ko na prvih sejah niso mogli priti do sporazuma, ker je Adenauer preveč odločno zahteval upoštevanje popolne enakopravnosti Nemčije, pravijo zadnja poročila, da so se končno le priborili do načelnega sporazuma.

Profesor Walter Halstein, ki opravlja posle generalnega tajnika zapadnonemškega zunanjega ministrstva, je izjavil, da je bil med Adenauerjem in visokimi komisariji zapadnih velesil načelno dosežen sporazum o izvedbi washingtonskih sklepov, ki zadevajo Zapadno Nemčijo. Sporazum določa, da bo prišla Zapadna Nemčija na podlagi enakosti v okvir evropske skupnosti.

Halstein je dodal, da je prav tako treba doseči soglasje o bodočem položaju Zapadne Nemčije in bodočem položaju zapadnih okupacijskih sil v Nemčiji.

Zapadnonemški minister za splošne nemške zadeve Jakob Kaiser, ki je govoril pred člani socialdemokratske stranke, ki so pribežali iz sovjetske zasedbene cone, se je v svojem govoru dotaknil tudi vprašanja splošnonemških volitev in vzhodnonemških predlogov za združitev Nemčije. Odločno je zavrnil predloge predsednika vzhodnonemške vlade Otta Grotewohla in vzhodnonemškega parlamenta za proučevanje problemov mirovne pogodbe med Nemčijo in zasedbenimi silami ter o izvedbi volitev v vsej državi. Pozval je vzhodnonemško vlado, naj odpre meje med Vzhodno in Zapadno Nemčijo ter s tem dokaže, da zares hoče združitev Nemčije. Zahteval je tudi

uvvedbo svobodnega prometa med obema deloma Nemčije in pozval Grotewohla, naj podpre zahtevo Zapadne Nemčije, da bi posebna mednarodna nevtralna komisija nadzirala volitve.

Ko se je dotaknil dosedanjih predlogov Vzhodne Nemčije o tem vprašanju, je Kaiser dejal, da se hoče Sovjetska zveza okoristiti z nemškim vprašanjem, da bi dosegla svoje politične in propagandne smotre.

Na koncu je Kaiser izjavil, da pomeni zahteva Vzhodne Nemčije, naj se ustavi pogajanja z visokimi komisariji zapadnih velesil, poskus Moskve, da bi vodila zunanjo politiko Zapadne Nemčije.

50.000 sovjetskih vojakov v Avstriji

Sovjetski visoki komisar v Avstriji general Svičidov je pred približno tremi tedni predložil Zavezniškemu svetu spomenico, v kateri je obtožil zapadne zasedbene oblasti, da ponovno oborožujejo svoje zasedbene cone v Avstriji. Na zadnji seji Zavezniškega sveta, ki je bila koncem preteklega tedna, pa so trije zapadni visoki komisari odločno zavrnili obtožbe sovjetskega visokega komisarja in dokazali, da je bila sovjetska spomenica netočna.

Ameriški zastopnik Donnelly je poudaril, da vidi v sovjetski spomenici le nekakšen poskus, kako bi opravičili navzočnost številnih vojaških enot prav v sovjetski coni, ki štejejo že 50.000 mož in so torej višje, kot zasedbene sile vseh ostalih treh sil skupaj. Nadalje je Donnelly odgovoril tudi na izjavo sovjetskega

„Posojilo miru“ na Madžarskem

Madžarski informburojevci so pred letom dni razpisali drugo državno posojilo. Prvo za izvršitev plana, drugo pa pod imenom „Posojilo miru“. Na račun tega posojila, ki ga bodo vrnili v desetih letih, so prikrajšali madžarske delovne ljudi za 101 milijardo forintov.

Vse bi bilo v redu in prav, če bi ta ogromni znesek, to takoimenovano „Posojilo miru“ v resnici služilo madžarskemu delovnemu ljudstvu, toda temu ni tako. Teptajoč vsa načela, za katerih uresničitev se bori ves napredni svet, in skrivajoč resnični namen pred svojim

lastnim narodom, so madžarski informburojevci tudi to posojilo zavili v plašč „borbe za mir“ in ga porabili v popolnoma druge namene.

Poleg notranje gospodarske krize, ki je v vseh informburojevskih državah vedno izrazitejša, in poleg vedno večjih potreb vladajoče birokratske kaste, ki se množi in krepi popolnoma po sovjetskem vzorcu, so budimpeštanski vazali Moskve glavni del tega posojila — plodu žuljavih rok madžarskega delovnega človeka — porabili v svoje oziroma sovjetske agresivne namene; porabili so ga v izzivanjih na jugoslovanski meji, pri gradnji vojaških objektov, letališč, municijskih skladišč, vojašnic, strateških cest proti Jugoslaviji in temu podobno. Samo deseterju madžarske vojske Horgosu so kot nagrado izplačali 100.000 forintov, ker je na meji ubil nekega jugoslovanskega „vohuna“ (pojmuje jugoslovanskega obmejnega stražarja, obmejnega prebivalca ali pa sploh jugoslovanskega državljanja) in enega ranil. Da je tudi ostali denar šel poleg vzdrževanja birokratske kaste in ogromne madžarske armade ter sovjetskih „zasedbenih sil“, ki štejejo skoraj 200.000 mož, v podobno vrhu, o tem ni potrebno razpravljati. Vse to je plačal madžarski delovni človek s svojimi krvavimi žulji.

Da bi ga še enkrat preslepili, vrgli pesek v oči in s puhlimi frazami zmanjšali njegovo nezadovoljstvo, so 20. septembra letos organizirali v veliki dvorani Glasbene akademije v Budimpešti temu primerno komedijo.

Pričeli so ob spremljavi povečane propagandne aktivnosti vsega madžarskega tiska in ob spremljavi slavospevov „modremu vodstvu, velikemu Stalinu in bratski pomoči“ prvo žrebanje „Posojila miru“. Žrebanja so se udeležili seveda predstavniki kaste, člani diplomatskega zbora, oficirji, člani delegacij, ki je bila na informburojevskem mladinskem festivalu, in drugi, tem podobni. Dvorano so seveda obvezno okrasili s slikami „modrega Stalina“ in njegovoga budimpeštanskega vazala Rakosija s številnimi parolami „miru“ in celo s Picassovim golobom miru.

Madžarski narod pa kljub temu dobro ve, čemu služijo vse te komedije, ki jih je na Madžarskem vedno več, da sam od svojega posojila ni imel nobenih koristi in ve brez pojasnila tudi to, da so madžarski informburojevci uporabili prvo in drugo „Posojilo miru“ pod lažnim plaščem borbe za mir v popolnoma agresivne namene Sovjetske zveze in za vzdrževanje njenih vojakov na Madžarskem.

Ministrski predsednik Pakistana žrtev atentata

Preteklo sredo so pokopali v Karahiju pakistanskega ministrskega predsednika Liakvata Ali Kana, ki je postal žrtev atentata, ko je govoril na zborovanju moslemske lige v kašmirski pokrajini. Pokopali so ga z vsemi vojaškimi častmi in odredili tri dni državnega žalovanja.

Poročila iz Pakistana pravijo, da so morilca, nekega Afganistanca, takoj na licu mesta linčali. Z dvema streloma težko ranjenega Liakvata Ali Kana so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer pa je po operaciji umrl.

Schacht zaključil svoje delo

Kakor znano je pred meseci odpotoval v Indonezijo nekdanji Hitlerjev finančni minister Hjalmar Schacht, da tam prouči gospodarsko vprašanje. Zdaj poročajo iz Djakarte, da je Schacht zaključil svoje delo in predložil ministrskemu predsedniku Sukimenu poročilo, ki je pisano v nemščini in vsebuje 15.000 besed. Razdeljeno je na pet poglavij in sicer: splošna načela, gospodarska načela, trgovska in bančna vprašanja, državna finansiranja ter končno kroženje denarja in vrednosti. Za to delo je Schacht potreboval tri mesece, v pričetku novembra pa se bo spet vrnil v Nemčijo.

Po širnem svetu

Ankara. — Predsednik skupnega odbora ameriških oboroženih sil general Bradley, načelnik britanskega imperialnega generalštaba maršal Slim in vodja francoskega generalštaba Leclerc so se 14. oktobra sestali s turškimi vojaškimi in političnimi funkcionarji. Sodiijo, da so se razgovarjali o bodoči vlogi Turčije kot eankopravne članice Atlantskega pakta.

Stockholm. — Egipčanski vojni in mornariški minister je v razgovoru s švedskim obrambnim ministrom zaprosil, da sme Egipt od Boforsovih tovarn nakupiti več protiletalskih topov.

Rim. — Na procesu proti skupini fašističnih mladincev, ki odgovarjajo pred rimskim sodiščem, ker so vrgli bombo na tuja poslaništva, poslojpe italijanskega zunanjega ministrstva ter na sedeže socialnodemokratske in republikanske stranke, je eden od njihovih voditeljev Fausto Gianfrancesci izjavil, da je letos marca vrgel bombo v dvorišče jugoslovanskega poslaništva. Ta bomba ni eksplodirala, medtem ko so druge bombe povzročile precejšnjo škodo.

Berlin. — Kakor poroča list „Der Tag“, so vzhodnonemške policaje premestili z bivšega nemškega ozemlja, ki sedaj pripada Poljski, v 12 sovjetskih polkov, ki bodo na razpolago generalu Konjevu.

Na umoru pakistanskega ministrskega predsednika je predvsem zanimivo dejstvo, da je on že tretji, ki je v teku nekaj mesecev postal žrtev atentata na Srednjem in Bližnjem vzhodu. Prvi, ki je svojo Angležem prijazno politiko plačal z življenjem, je bil iranski ministrski predsednik Rasmar. Za njim je padel pod krogami atentatorja jordanski kralj Abdullah. In zdaj še pakistanski ministrski predsednik, ki je bil znan po svoji dosledno prijateljski politiki napram Angležem.

Nikakor ni čudno, da je vest o smrti Liakvata Ali Kana povzročila v Londonu precejšnje razburjenje, saj pomeni nadaljnje poslabšanje britanskega položaja na Srednjem vzhodu.

ZAPISKI S POTI

Kdor potuje, lahko tudi nekaj pripoveduje, tako pravijo. Kar se nisem naučil, to sem pripotoval, pravi neka ugledna osebnost in sicer veliki nemški pesnik Goethe. In zares, če potuješ z odprtimi očmi in brez predsodkov, spoznaš kraje in ljudi in obzorje se ti širi.

Zaradi tega sem kratke dneve dopusta izrabil in pogledal nekoliko dalje kot se vidi z domačega griča. Lepi so prosti dnevi, dnevi dopusta, ko moreš nameriti korake kamor te je volja.

Pogledal sem deželo, o kateri imajo pri nas mnogi popačene pojme, ki so jih jim navzele ljudje, ki jim mrzi že sam obstoj Jugoslavije, posebno pa oni, ki so iz tega ali onega vzroka pobegnili čez mejo, da bi našli primeren izgovor kot opravičilo za svoj pobeg. Govorijo o terorju in diktaturi, o nezadovoljnosti ljudstva, pomanjkanju prehrane, slabih oblekah, zavoženem gospodarstvu in še marsikaj drugega.

Naj sledi torej nekaj beležk s poti. V Guštanju v Mežiški dolini delajo. Lice Guštanja se je po vojni zelo spremenilo. Kdor je poznal Guštanj pred vojno, bi ga danes komaj spoznal. Gradijo. O železarni in njeni kapaciteti smo že brali. Od predvojnih 300 do 400 delavcev je danes zaposlenih nad 2000 delavcev. Tik nad trgovsko zgradili sedem velikih stanovanjskih hiš z udobnimi stanovanji. Za to visoko število delavcev pa nikakor ne zadostrujejo ti objekti, zato z izdatno podporo ljudske oblasti in uprave železarne rastejo kot gobe po dežju lastne stanovanjske hišice. In ponos Guštanja je moderno gimnazijsko poslopje na Ravnanju. Zdej so v teku notranja ureditvena dela in še ta mesec bodo štiri učilnice izročene svojemu namenu.

Vse to bi verjetno v Guštanju ne zmogli, če ne bi imeli hrane. In ko me je nadvse gostoljubni tovariš Košutnik povedel zvečer v menzo, sem videl, da delavci in nameščenci izdatno jedo, lahko trdim neprimerno izdatnejše kot pri nas. Nato sva se oglasila v gostilni pri Cvitančiču, ki je bila polna gostov, ki so si privoščili dovolj, kar pri nas po večerih navaden dan ne opaziš. V Guštanju in povsod ljudje konzumirajo dovolj, količine vina, ki si ga privoščijo, so pri nas neobičajne. To pa zaradi tega, ker so zadnje čase cene jestvinam in vinu prav zelo padle in nudijo gostinski obrati vsega dovolj.

Težka obremenitev Evrope

„New York Times“ piše, da pomeni oborožitveni program hudo obremenitev za gospodarstvo evropskih držav, ki so izgubile svoje predvojne rezerve in še niso v celoti zacelile rane, ki jim jih je zadala vojna. Zaradi povečanja vojaških potreb je tudi večje povpraševanje po surovinah ne samo za tekoče potrebe, marveč tudi za kopičenje strateških rezerv. Samo v ZDA znaša vrednost dosedanjih rezervnih zalog strateškega gradiva več kot 3 milijarde dolarjev, narasla pa bo na več kot 8 milijard. Zaradi velikega nakupa surovin so se njihove cene tako zelo dvignile, da je ogrožen evropski oborožitveni program.

vedujejo pri nas tako grozotne stvari, so povedali, da jim svobode izražanja in pošrne kritike nihče ne krati. Vsakdo, ki objektivno opazuje dejstva v Jugoslaviji, mora priznati, da je politična napetost zelo popustila in vsakdo lahko svoje mnenje neovirano izraža. Tako so mi zatrjevali mnogi, nekateri pa so, kakršni se najdejo povsod, nergači, čeprav so to pogosto ljudje, ki jim nikakor ne gre najslabše. Vsakdo ve, in vsak uviden človek priznava, da življenjski pogoji še niso na višku, toda premostene so začetne težkoče in pogoji boljše življenjskega standarda se vidno stopnjujejo. Pač, zares, tako so zatrjevali, neke svobode manjka in sicer onim, ki so in bi še radi udobno živeli na račun izkoriščanja drugih, od nezasuženih oziroma lahko zasluženih dobičkov.

Rano zjutraj je v Ljubljani vse živo. Vse hiti na delo, vsak na svoje mesto. Toda tudi zvečer polje na ljubljanskih ulicah življenje, ki ga pri nas nismo vajeni. Mnogi ljudje se šeta na promenadi. Gostinski prostori in kavarne so polne in čudiš se odkod toliko denarja, ker tega v Celovcu ne vidiš. Zvečer pa je v baru na nebotičniku živahno, mladina pleše, pod teboj pa miglja morje lučic in to je romantično.

Kmalu so potekle ure v Ljubljani. Ljubljana, srce Slovenije je koroškim Slovencem bolj poznana, ker marsikateri si je to naše kulturno središče že ogledal. Povsod najdeš koroške Slovence, emigrante po plebiscitu, ki so si v novi domovini ustanovili eksistence in družine. Vsi pa radi sprejemajo kot gosta rojaka iz stare domovine.

Nadaljnja pot je bila na zeleno Štajersko. Po kratkem obisku znancev v Celju, v Mariboru, ki so ga imenovali zaradi ugodnega podnebja jugoslovanski Meran. Poznamo mesto že od prej, mesto, ki slovi o prelepih parkih, krasnem kopališču na Mariborskem otoku, o Pohorju in krasni okolici, o vinu iz Slovenskih goric, o taktatni tekstilni industriji in drugih tovarnah v okolici mesta.

Prebivalstvo Maribora je svoje lice zelo spremenilo. Mesto šteje okoli 75.000 prebivalcev. Mnogo ljudi se je izselilo, še več pa jih je prišlo na njih mesta. Z razvojem industrije se je povečala potreba delovne sile in zato tak porast prebivalstva. Mnogo hiš je bilo zaradi bombardiranja porušenih, na njih mestih pa rastejo nove.

Kolodvor je bil med vojno porušen in so ga po vojni samo zasilno popravili, tako da je priletela marsikatera pikra opazka na njegov račun. Toda Maribor bo dobil nov kolodvor, pravzaprav celo

(Nadaljevanje na 5. strani)

V. A. Zajev:

Brigadirka Maša

Mladenka v kožuho je za trenutek obstala na pragu velike sobe, polne miz in stoyal z risalnimi deskami. Pri mizah so na visokih stolihi sedeli inženirji in tehnik.

— Kdo je vodja pisarne? — je vprašala odločno in glasno.

Glave so se dvignile.

— Nu, kdo odgovarja za vse? — je ponovila z nasmeškom, ko je videla, da vsi molče. — Rešiti je treba važno vprašanje!

Mladec za risalno desko, ki je bil obiskovalki najbližji, je pokazal s prstom proti kotu. Obiskovalka se je namerila naravnost tja, kjer je bil vodja pisarne tako zatopljen v delo, da se sploh ni zmenil za ljudi, ki so prihajali v sobo in odhajali iz nje.

— Pri vas imate pa zelo slab zrak — je rekla obiskovalka in pristavila: — Iz tega zraka bi lahko delali tobak in z njim polnili cigarete!

Šele pri tej opazki se je voditelj oddelka ovedel, vстал in rekel:

— Odprite okna, da pride malo svežega zraka do nas!

Mladi risar, ki je nekaj črtal, je urno vстал in odprl okno.

— Bojimo se mrzala! Samo pogledj, kako je tovarišica zardela od hladul — je rekel, obrnjen k sosedu, debelušnemu moškemu, ki si je ovil vrat z debelim zelenim šalom.

— Prihajam od zunaj, kjer delamo na prostem. Takole v sobi, kakor sedite vi tovariši, se cesta ne da graditi. Cesta je zunaj! — je rekla še enkrat s poudarkom, obrnjena k voditelju pisarne, ki se je zopet vrnil k svojem prvotnem delu in ni mogel odtrgati oči od risbe na deski.

Šele zdaj je vodja pisarne odložil svinčnik in z dvomljivim pogledom ošinil obiskovalko.

— Kakšno važno vprašanje je treba rešiti? — je rekel.

Vprašanje je bilo res važno. Mladina, ki je gradila cesto, je odkrila nov mehanizirani način izmetavanja gramoza, peska in zemlje z vagonov. To delo so opravljali z golimi rokami in lopatami. Na ta način je na stotine ljudi trutilo dragoceni čas, kajti vagonov je bilo malo na razpolago. Razen tega se je gramoz zaradi ostrega mraza strjeval na zraku in so ga morali razbijati kakor kamenje. Ta metoda ni v ničemer odgovarjala petletki.

Vodja pisarne je nekaj časa poslušal, nato pa rekel:

— Tovarišica bodite krajša, prosim! Vse to je meni dobro znano. Kako pa mislite to reč premagati?

— Če ne utegneta, da bi me poslušali do kraja, bom pa počakala — je dejala, ko je videla, kako nestrpen je glavni inženir. — Opravite najprej nujnejše stvari, potem bom spet govorila. Jaz namreč ne znam govoriti krajše!

Tehnik, ki je sedel na visokem stolu, se je nasmehnil, obiskovalka pa je povzela:

— Fantje in dekleta so izgotovili posebno pripravo; med vagonov postavijo jeklen viseč mostiček. Kadar se natovorjeni vagoni ustavijo, jim je treba samo priključiti platformo s traktorjem in plugom. Traktor se pomakne naprej, potisne plug, da ta lomí gramoz in ga meče na tla. Izračunali smo, da bi trajalo takšno izpraznjevanje vagona samo dvajset minut in sicer ob sodelovanju največ petih ljudi.

— Lepo, — je rekel vodja pisarne. — A to so zaenkrat samo besede. Kje pa je načrt?

— Tudi načrt imam! — ga je z radostnim glasom prekinila mladenka. — Tu je načrt in poleg njega tudi proračun.

Ob tem je položila pred inženirja kopico načrtanih in s številkami popisanih lističev. Tehnik na visokem stolu si ni mogel kaj, da ne bi prišel bliže.

— Tovariš, le ostanite pri svojem delu! — ga je posvaril glavni inženir, nakar se je mož vrnil na svoj prostor.

Mladenka pa je nadaljevala:

— Mladina se bo lotila dela: napravila bo plug in pripravila vse potrebno. Manjka pa nam sedaj dovoljenje, traktor in železo.

Nekdo si je domišljjal, da je našel v vsem tem napako. Povzpel se je celo do trditve, da je izum mladine — budalost. Govoril je:

— Kje pa ste še videli, da traktor stoji na platformi? In kdo odgovarja za to, da se ne prekuce in ne pade na tla? Kdo bo oskrboval aparaturo, da bo delovala brez motnje? Tu bo že treba stvar zaupati inženirjem, ki

so izkušeni v takšnih rečeh! Njim pritiče odločilna beseda!

Mladenka pa je neutrudno pojasnjevala vsako malenkost in ni odnehala. Naposled je spregovoril inženir:

— Vprašanje je zdaj popolnoma razčiščeno in jasno!

In obrnjen k obiskovalki je pristavil:

— Pomirite se tovarišica! Potrpite nekaj kratkih minut.

Dekle je sedlo. Molče je pogledovala zdaj inženirje, zdaj tehnik. Risar na visokem stolu ji je prijazno mežikal. V zahvalo za to pozornost mu je zašepetala:

— Ne tratite časa z menoj, rajši pazite, da ne bo napake v risbi!

Glavni inženir se je čez nekaj časa oglašil:

— Predlog je vreden pažnje. Načrte pustite pri nas, da jih proučimo. Brzjavili bomo vaši delovni skupini naj pošlje nekatere k nam. Svetujte mi nekaj imen! O stvari se bomo pomenili. Toda že naprej moram povedati, da bo to izvedljivo šele po konferenci. Sestanek bo čez tri ure, končan bo pa verjetno šele jutri zjutraj.

— Dobro, — je rekla obiskovalka. — Ni treba naročiti nikogar izmed naših. Nekdo je že z menoj, ta se bo udeležil sestanka, poudarni predlog pa bom zagovarjala sama, kajti risbe, ki sem vam jih predložila v pregled, so moje, in proračun je tudi moj.

— V redu! — je pripomnil glavni inženir. — Upam, da se zdaj razumemo.

Podal ji je roko z besedo o svidenju.

Ko je zapustila sobo, je tehnik pristopil h glavnemu inženirju in rekel:

— Kdo pa je to trdovratno in nadarjeno dekle? Prosim vas, dajte mi njene risbe. Dojel

sem bistvo njenega načrta. Napravil bom vse tako kakor si je zamislila!

Mladinka je tavalala po hodniku uprave za novogradnje. To je bil velik urad.

— Kje pa imate ta oddelek? — se je naposled ujezila, ko je že potratila mnogo časa, iščočo sobo za sestanek. — Napisati bi morali vsaj besedo na vrata, če ne drugače, pa s kredo!

— kateri oddelek iščete? — je vprašal nameščeneec na hodniku. — Tega oddelka, po katerem sprašujete menda ne bo pri nas.

— Bo, bo, ker mora biti. Imenuje se Oddelek za tehnično oskrbovanje.

— Ta je seveda pri nas, in sicer tretja sekcija v prvem nadstropju, — se je glasil prijazen odgovor.

Pomenek v oddelku za tehnično oskrbovanje se je začel z vprašanji in vzkliki.

— Kje so tračnice za dvanajsti sektor? Kje je material? Kje je orodje? — je vpraševala mladenka.

— Morali bi o pravem času naročiti vse, kar potrebujete — je pojasnjeval debel možak z naočniki, ki je z roko segal po telefonski slušalki.

— Potrpite nekoliko! — ga je presekala mladenka. — Saj telefonski aparat ne bo nikamor utekel. Odgovorite mi najprej, kje dobimo potrebni material!

— Če ste ga pravočasno naročili, je bil gotovo že odposlan — je izjavil pojasnjevalec.

Mladenka se je razhudila:

— Kaj se pravi: „je gotovo že odposlan.“ Oddaljeni smo od vas največ štirideset kilometrov, material pa je na poti.

Burje

Vlažno jutro v pozni jeseni je. Ko je prvič zapel petelin nad listnjakom, je stara mati zbudila brata in mene. Pred hišo stoji vozica, na katero je oče naložil sinoči pet velikih vreč burje ali kostonja. Ob straneh vozice so privezane vrvi z zanko, v kateri bova z bratom Luko pomagala s svoje strani vleči dragoceni tovor.

Nekaj časa gre, potem se začne vrv ostriti in reže v meso prav do kosti. Pot nima konca. Sonce je že zdavnaj vstalo. Žge sicer ne, vendar nam je vroče. Po cestah tostran in onstran Nadiže se čuje škripanje drugih vozil. Potne nas za ovinkom sprejme ostri nadižaneec. Oče nekaj mrmra in računa sam s sabo, v kateri laški vasi bomo prenočili. Midva z Luko bi najraje počivala. Ramena naju bolijo še od koša, ki nama je skozi tri dni neprestano tičal na ramenih, ko smo spravljali kostonj pod streho.

„V klancu pod cerkvijo sv. Ivana v Čedadu bomo počivali. Tam nas počakajo Trambolovci ali pa mi nje,“ naju tolaži oče.

Tinac je še majhen, zato potiška vozico od zadaj. Sedaj se oglaš in pravi:

„Ali je še to daleč?“

„Se.“

Pot gre dalje. Pogled je ukovan v izprani cestni tlak. Pod cerkvijo v Čedadu nas čakajo Trambolovci. Kratek oddih. Nato vozimo čez trg, kjer sprašuje oče:

„Kakšno ceno imajo danes?“

Oglaš se stara premražena domačinka:

„Ali ne vidiš, Periu, kaj nas je tu? Vsi jih imamo še od sobote. Mnogo blaga nam je porčnelo. Laški mešetarji se nam smejejo. Naprej pojdi in srečno prodaj!“

Vozimo dalje skozi prve furlanske vasi. Otroci se nam smejejo, ker smo vpreženi kot volí. Prošijo nas kostonja.

Pod Vidmom pridemo v vas, kjer še ni bilo naših ljudi s kostonjem. Matere prihajajo skrivaj k nam, noseč polne pletenice koruze. Oče je nalašč zapeljal vozico za vogal, da bi možki ne videli naše kupčije.

Premišlujem.

Barantači smo. Skrivaj prodajamo svoje blago v tuji vasi. Nič se ne čudim furlanskemu kmetu, da ljubosumno čuva svoj najdragocenejši pridelek in ga nerad daje za peščico našega sladkega kostonja. Potem se vračamo s pribarantano koruzo v naše kraje. Za očeto v obrazu vidim, da je manj zaskrbljen. Brat Tinac, ki sme tu po ravnini že sedeti na vozici, se igra z majhno lesenim gosko, ki mu je oče kupil.

Bližamo se domačim hribom.

Oče je truden. Krepkeje vlečem vrv. Vem, da mora priti tudi konec te poti.

Tone Kručil

Rimljani gradijo mesta

V starih časih so pri nas gospodarili Rimljani. Mnogokje so morali ustanoviti naselbine za svoje vojake in uradnike pa tudi zavetišča za rimske trgovce. Novo mesto so Rimljani ustanovili na svečan način. Na kraj, kjer naj bi bila vojaška posadka, so trije možje pripeljali vojaško „legijo“ — tako so Rimljani imenovali svoje vojaške čete. Najprej so postavili nekaj prsti in sadežev, ki so jih prinesli s seboj z doma. Ta prostor je bil določen za žrtvenik bogovom. Potem so vpregli pred plug bika in kravo ter okrog tabora izorali brazdo. To naj bi bila meja poznejšemu mestu. Prvi meščani so bili vojaki. Dobili so zemljišča v okolici mesta ter bili hkrati tudi poljedelci. Za vojaki so prišli uradniki, kmalu pa še trgovci in razni rokodelci.

Taka mesta so bila pri nas ob cestah, ki so jih zgradili Rimljani od Rima proti severo-

vzhodu, ki pa so cepila tudi proti jugovzhodu. Ostanki rimskih cest so izpričani tudi pri Ljubljani. Tu je stala rimska Emona. Celje se je imenovalo Celeia, Ptuj Petovio, blizu Hajdine je še danes ohranjen tempelj sončnega boga Mitre. Ob cesti od Emone proti jugovzhodu je bila rimska naselbina, ki je segala od današnjega Novega mesta do Hmeljnika.

Rimljane so pregnali iz naših krajev razni narodi, ki so hrumeli od vzhoda proti zahodu. Ti so večinoma tudi porušili cvetoča rimska mesta. Za njimi je ostalo le razdejanje in puščoba. Šele ko so se v teh krajih nekateri narodi naselili za stalno, so se dvignila opustošena mesta iz ruševin. Med take narode štejejo v naših krajih Slovence. Na mestu stare Emone je zrasla slovenska Ljubljana, Celeio je zamenjalo Celje, mesto Petovio pa Ptuj.

let. Menda ga ne prevažate z želvami? Nikar mi mehanično ne zatrjujete, da ste ga odposlali, če se to ni zgodilo. S tem samo zavirate tempo našega dela. Ne pozabite dejstva, da ste tudi vi kakor mi v službi novogradenj, ne pa pri pogrebem zavodu.

V skladišču so jo prosili naj bo z besedami bolj vpljudna. Mladenka jim je odvrnila:

— Kaj, še ne veste, na kakšnem glasu je vaš oddelek? Ali veste, kako ga imenujejo pri nas na terenu?

— Kako? — je poizvedoval načelnik.

— Imenujejo ga: Oddelek za zaviranje dela! Škoda, da vam moram šele jaz to povedati!

Načelnik skladišča je poklical pomočnika. Njemu je bilo poverjeno naročilo za pripravljanje gradiva, zato ni imel časa za nadaljnja pojasnila.

— Kako pa to, da nimate časa za potrebne in koristne stvari? — se je čudila mladenka. — Mar zahtevam od vas rdečilo za barvanje ustnic? Zahtevam zgolj tračnice in material

GOTOVOST

Sonce sije vsem narodom, svetloba sonca naj bo cilj, oblaki temni niso večni premagal jih bo žarek mil.

Sovraštvo slepo zdaj še vlada, a ura mora biti mu — oči človeštvo bo odprlo, ne bo več vojne, ne strahu.

Svobodni mir po širnem svetu, drug drugemu prijatelj, brat — zato vsi, ki ste dobre volje: na delo, časa ni za spat!

L. V.

za borbeni sektor. Le skrbite tudi za konferenco, kje dobimo tračnice in drugo, kar potrebujemo pri gradnji naše ceste!

Pri teh besedah je odločno sedla za mizo in načelnik je moral sprevideti, da ne bo odnehala, dokler ne bo stvar rešena do dna. Uporno je spraševala po vseh zahtevanih potrebščinah.

Načelnik je poklical pomočnika. Ta je prinesel dokaze z drobnimi izpisanimi številkami, kdaj je bil material odposlan iz skladišča.

— Tovariš, nikarte mehanično ponavljati, da je bil material odposlan. Povejte mi rajši po kateri poti je šel. Ali ste ga natovorili na žlevo? — se je poslužil mladenkinih besed in očitka zaradi počasnosti. — Vedeti morate, da imamo opravka z najbolj naprednim sektorjem. Zgolj z obljubami ni mogoče ničesar zgraditi. Tovariš, vstanite, pojdite tja, kamor treba ter mi čez eno uro poročajte, kje je zahtevani material in kdaj bo na mestu!

— To je prav! — je pritrdila mladenka, ko je videla, da bo naposled dosegla, kar je želela. Vstala je, zapela kožuh in se poslovila.

Po njenem odhodu je načelnik rekel tajniku:

— Kdo je to dekle? Tako mlada še, pa me je hotela pogoltniti hkrati s pisalno mizo in telefonom. Prosim vas, pazite na ta dvanajsti sektor! Pojdite k Petrovu, ta ima to reč v rokah!

Nato se je nasmehnil in ponovil: „Oddelek za zaviranje dela! Lepo so si to izmislili. Na konferenci bomo morali paziti, da ne dobimo dolgega nosa...“

Začelo se je posvetovanje. Izvolili so predsednika, poslušali poročila o petletki in o uspehih dela v prvem tromesečju. Po kratkem odmoru, ko je zopet zavladal mir, je predsednik javil:

— Besedo ima brigadirka mladinske brigade Maša.

Na govorniški oder je stopilo mlado, rdečelično dekle v kožuho. Spregovorila je mirno in jasno:

— Tovariši! Prinašam vam pozdrave kolektiva dvanajstega sektorja in javljam, da smo izvršili načrt zemeljskih del pred določenim rokom. Zdjaj pa vam bom poročala, kako si zamišljamo dokončno rešitev zastavljenih nalog in na kakšne ovire smo naleteli pri našem delu...

Anatole France:

Domača tatvina

(SPOMINI IN ZGODBE)

Tega je približno deset let, morda tudi več, morda kaj manj, kar sem obiskal žensko kaznilnico. Bila je v starodavnem gradu, sezidanem za časa Henrika IV.; ta grad je s svojimi skrklastimi strehami gospodoval nad mračnim, ob reki ležečim mestecem na jugu. Kaznilniški ravnatelj je skoraj že dosegel za upokojitvev predpisano starost; nosil je črno lasuljo in imel belo brado. Bil je nenavaden ravnatelj. Mislil je čisto po svoje in imel človeško srce. Ni se slepil z npravnostjo svojih tri sto varovank; bil je prepričan, da ni mnogo nižja od npravnosti treh stotin žensk, ki bi jih kdo na slepo izbral v katerem koli mestu.

„Vsega imate tu po nekaj kakor povsod drugje,“ se mi je zdelo da mi govori njegov blagi in utrujeni pogled.

Ko smo šli čez dvorišče, je dolga vrsta kaznjenk pravkar končala nemi sprehod in odhajala v delavnice. Med njimi je bilo mnogo stark s surovimi potuhnjenimi obrazi. Prijatelj, doktor Cabane, ki naju je spremljal, me je opozoril, da imajo skoraj vse te ženske značilne telesne hibe, da je med njimi pogosta škilavost, da so to degenerirane in da bi se jih med njimi našlo prav malo, ki ne bi bile zaznamovane s pečatom hudodelstva ali pa vsaj težjih prestopkov.

Ravnatelj je počasi zmajal z glavo. Dobro sem opazil, da ni bil dostopen teorijam zdravnikov-kriminalistov in da je ostal prepričan, da se v naši družbi krivci ne razlikujejo vselej tako zelo od nedolžnih ljudi.

Peljal nas je v delavnico. Videli smo pri delu pekarice, perice in šivilje za perilo. Delo in snažnost sta povsod ustvarila skoraj nekaj radosti. Ravnatelj je dobrohotno ravnal z vsemi temi ženskami. Tudi najbolj zaostale in najhujšobnejše ga niso mogle pripraviti do tega, da bi izgubil potrpežljivost in dobrotljivost. Sodil je, da je treba ljudem, s katerimi živi človek skupaj, marsikaj spregledati in da zato ne smeš preveč zahtevati niti od hudodelk in zločink; in ravno nasprotno, kot je navada, ni pričakoval od tatic in zvodnic, da postanejo popolne zato, ker so bile kaznovane. Ni verjel v npravstveno učinkovitost kaznovanja in je obupal nad poskusi, da bi se iz ječe napravila šola kreposti. Ker ni verjel, da je mogoče poboljšati ljudi s tem, da jim naloži trpljenje, je tem nesrečnicam prihranil toliko muk, kolikor je le mogel. Ne vem, ali je bil veren v svojem srcu, toda pojmu pokore ni pripisoval nobenega npravnega pomena.

„Jaz tolmačim kaznilniški pravilnik,“ mi je rekel, „preden ga izvajam in ga sam razlagam kaznjenkam. Pravilnik na primer predpisuje popolni molk. No, če bi res neprestano molčale, bi postale vse bebasto ali pa bi zblaznele. Mislim, in to sem dolžan misliti, da tega pravilnik ne namerava. Pravim jim: „Pravilnik vam zaukazuje, da morate molčati. Kaj to pomeni? To pomeni, da vas nadzornice ne smejo slišati. Če vas kdo sliši boste kaznovane, če vas nihče ne sliši, ni vzroka, da bi vam kdo kaj očital. Ni moja naloga, da nadzorujem vaše misli. Če vaše besede niso glasnejše od vaših misli, vas zaradi besed ne bom klical na odgovor. Tako opozorjene se naučite govoriti, da tako rekoč ne izustijo nobenega vzroka. Ne poblazne in predpisu je zadoščeno.“

Vprašal sem ga, ali njegovi službeni predstojniki odobravajo tako razlago pravilnika.

Odgovoril mi je, da mu nadzorniki pogosto očitajo, da jih tedaj vodi prav do zunanjih vrat in jim pravi: „Glejte, tole omrežje, lesono je. Če bi semle zapiral moške, bi čez teden dni ne ostal niti en sam. Ženskam še v glavo ne pada, da bi pobegnile. Zato je pametno, da jih ne razkačimo. Jetniški predpisi že tako niso posebno ugodni za njihovo telesno in npravstveno stanje. Ne bi več mogel prevzeti odgovornosti, da jih varujem, če jim naložite muko popolnega molka.“

Bolnišnica in spalnice, ki smo jih nato obiskali, so bile nameščene v velikih, z apnom pobeljenih dvoranah, kjer se od vsega nekdanjega starinskega bleska ni ohranilo nič, razen mogočnih kaminov iz sivega kamna in črnega marmorja, nad katerimi so stale sijajne Kreposti, izvršene v visokem reliefu. Neka pravičnost, ki jo je okoli leta 1600 izklesal kak flamski, poitalijančeni umetnik, s prekipevajočim nedirjem in z enim stegnom izven preklane halje, je držala v tolsti roki smešno vzemirjeno tehnicu, ki sta se je skledici zadevali kakor dvoje cimbal. Ta boginja je obračala konicu svojega meča proti mladi bolnici, ležeči v ozki železni postelji na žimnici, ki je bila

tako tenka, kakor zložen prtič. Vsakdo bi bil rekel, da je še otrok.

„No torej! Vam gre že na bolje?“ je vprašal doktor Cabane.

„O, seveda, gospod, dosti bolje.“

In nasmehnila se je.

„No, le tako naprej, kar lepo pridni bodite, kmalu boste zdravi.“

Pogledala je zdravnika z velikimi očmi, polnimi radosti in upanja.

„Bila je namreč hudo bolna, ta mala,“ je rekel doktor Cabane.

In šli smo dalje.

„Zaradi kakšnega prestopka pa je bila obsojena?“

„Zaradi hudodelstva, ne zaradi prestopka.“

„Oho!“

„Detomor.“

Na koncu dolgega mostovža smo stopili v prav prijazno sobico, vso zabasano z omarami; okna, ki so se odpirala na prosto polje, niso bila zamrežena. Mlada, zelo lepo raščena je sedela za pisalnikom in pisala. Zraven nje ja stala druga, ki je bila zelo lepo raščena in je iskala ključ v svaščaju, ki ji je visel za pasom. Prav lahko bi bil misliti, da vidim ravnateljevi hčerki. Pojasnil mi je, da ste kaznjenki.

„Kaj nista videli, da nosita kaznilniško obleko?“

Ne, tega nisem opazil. Najbrž zato ne, ker je nista nosili tako, kakor druge.

„Njuni obleki sta lepše ukrojene in čepici, ki sta manjši, puščata, da se jim vidijo lasje.“

„To je zato,“ mi je odgovoril stari ravnatelj, „ker je zelo težko preprečiti ženski, da ne bi kazala svojih las, če so lepi. Tudi za ti dve velja splošni red in delovna dolžnost.“

„Kaj delata?“

„Ena je arhivarka, druga pa knjižničarka.“

Ni ga bilo treba spraševati: bili sta to dve hudodelki iz ljubezni. Ravnatelj nam ni prikri-val, da hudodelke ceni višje od tistih, ki so v kaznilnici zaradi prestopkov.

„Poznam med njimi,“ je rekel, „take, ki jim je njihovo hudodelstvo čisto tuje. Bilo je le nekakšen blisk v njihovem življenju. Zmožne so poštenosti, poguma in plemenitosti. O mojih taticah tega ne bi mogel trditi. Njihovi pregreški, ki ostanejo vselej povprečni in prostaški tvorijo osnovo njihovemu bitju. Te so nepoboljšljive. In nizkotnost, ki jih tira, da zagreše graje vredne dejanja, se kaže vsak hip v njihovem vedenju. Kazen, ki jih doleti, je razmeroma lahka, in ker je njihova telesna in npravna občutljivost malenkostna, prenašajo kazen izvečine z lahkoto.“

„Ne morem pa reči, je živahno dostavil, „da bi bile vse te nesrečnice nevredne usmiljenja, in da ne zaslužijo, da se človek zavzame zanje. Kolikor dlje živim, toliko bolj opažam, da krivcev sploh ni in da so na svetu le nesrečniki.“

Odvedel nas je v svojo pisarno in naročil neki paznici, naj mu pripelje kaznjenko številka 503.

„Pokažem vam,“ nam je rekel, „prizor, ki ga nisem nalašč pripravil, prosim vas, da mi to verjamete, in ki vam bo brez dvoma vdahnil novih pojmov o zločinu in kazni. Kar boste videli in slišali zdaj, to sem jaz v življenju videl in slišal stokrat.“

V spremstvu paznice je stopila v sobo kaznjenka. Bila je mlada, prav brhka kmetica, preprostega, krotkega in neumnega obraza.

„Veselo novico vam moram naznaniti,“ je rekel ravnatelj. „Gospod predsednik republike, ki je bil obveščen o vašem dobrem vedenju, vam spregleduje ostanek kazni. V soboto pojedete od tod.“

Poslušala je na pol odprtih ust, z rokami sklenjenimi na trebuhu. Toda pojmi so ji le počasi prodirali v glavo.

„Prihodnjo soboto pojedete iz tega zavoda. Prosti boste.“

To pot je razumela, z žalostno kretnjo je dvignila roke in ustnice so ji vztrepetale:

„Ali res moram proč od-tod? A, kaj bo vendar z menoj? Tu sem imela hrano, obleko in vse drugo. Ali ne bi mogli reči temu dobremu gospodu, da bi bilo bolje, da ostanem, kjer sem?“

Ravnatelj ji je prijazno, a odločno predočil, da milosti, ki ji je bila izkazana, ne more zavrniti; nato ji je sporočil, da bo ob odhodu prejela nekaj denarja deset ali dvajset frankov. Ihte je odšla.

Vprašal sem ga, kaj je storila tale ženska. Listal je po zapisniku.

„Pet sto tri. Bila je dekla na kmetih... Gospodarjem je ukradla spodnje krilo... Domača tavina... Saj veste, zakon domačo tatvino strogo kaznuje.“

Louis Adamič o velikem delu naših rojakov v Ameriki med vojno

Novinarje „Slovenskega poročevalca“ je naš rojak, veliki ameriški pisatelj Louis Adamič, ob priložnosti njihovega obiska opozoril na veliko delo Jugoslovancev v Ameriki med osvobodilno vojno.

Kako je prodrla v ameriško javnost resnica o narodno-osvobodilnem in partizanskem gibanju v Jugoslaviji?

V Ameriki smo poleti l. 1942 začeli dobivati podatke o partizanskem osvobodilnem gibanju in boju v Sloveniji in drugod po Jugoslaviji. Tu pa tam je preblislila resnica skozi dimu podobno zavos laži; te laži je razširila po svetu tako imenovana jugoslovanska begunska vlada v Londonu, katere člani so bili tudi v New Yorku in Washingtonu.

V začetku jeseni 1942 so se jugoslovanski Američani že zelo zanimali za razvoj partizanstva pod Titovim vodstvom. Dejstvo je, mislim, da so prav slovenski Američani prvi skušali predreti mrežo laži o Mihajloviču, ki so jo po svetu izven Jugoslavije sprejemali kot resnico. Proti koncu l. 1942 je Etbin Kristan, čigar ugled je bil med slovenskimi Američani zelo velik, in ki se ga vsaj starejši ljudje v Sloveniji gotovo še spominjajo, sklical zborovanje številnih slovenskih organizacij, skupin, ustanov in posameznikov. Zborovanje je bilo v Clevelandu decembra leta 1942.

Tam so takrat ustanovili Slovenski ameriški narodni svet (SANS). Kristan je bil izvoljen za predsednika in je opravljal to dolžnost nad vse odlično tja do konca vojne in še naprej do leta 1947, ko so izbrali za predsednika drugega znamenitega slovenskega Američana, Freda Vidra iz Chicaga.

SANS je objavil več zelo pomembnih resolucij in izjav, s katerimi bi bili partizani zadovoljni, ako bi bili vedeli zanje. Skratka, namen organizacije je bil dvojen: da podpre Združene države pri njihovih vojnih naporih, hkrati pa pomaga tistim našim sodržavljanom Američanom, ki niso jugoslovanskega rodu, razumeti ljudstvo v Sloveniji in v ostali Jugoslaviji ter njegove nagibe, težnje in boje. Pozvali smo še ostali jugoslovanski živelj med ameriškim prebivalstvom, naj se prav tako organizira, in kmalu potem so zborovale hrvaške, srbske, makedonske in bolgarske skupine, osnovalе svoje posebne organizacije in sprejele program, ki je bil podoben programu SANS-a.

Ni mogoče dovolj poudariti, koliko je koristil Etbin Kristan v svojo dejavnostjo, s svojim čutom za politiko in s svojim vplivom v teh rečeh. Govorilo se je sicer, da sem imel jaz pri tem neke zasluge, toda kolikor se spominjam, sem se udeleževal predvsem tako, da sem zbiral dejstva o razvoju v Jugoslaviji in jih skušal raztolmačiti odgovornim ameriškim državnikom in uradnim krogom v Washingtonu. Kris-

tan pa je odigral čisto posebno vlogo kot govornik, ki je razgibal in navdušil slovenske in druge jugoslovanske Američane, kakor bi tega ne mogel nihče drugi.

SANS je bil in je še zmeraj ameriška organizacija, katere člane bi lahko preštevali med Američane posebne vrste zaradi tega, ker so prišli v Združene države iz Slovenije ali iz Trsta ali s Primorske in so potemtakem imeli nekaj pravice, opredeliti se glede na dogodke v Sloveniji in Jugoslaviji in jih po svoje presojati.

Kako so ameriški Jugoslovanci reagirali na dogodke v Jugoslaviji v veliki domovinski vojni?

Pomoči, ki so jo med vojno pošiljali v Slovenijo in druge kraje v Jugoslaviji, ni dajal samo SANS. V Združenih državah imamo velike bratovske in zavarovalne organizacije. Izmed teh je bila prva, ki se je odločno izjavila, da bo podpirala Osvobodilno borbo z vsemi njenimi cilji, American Fraternal Union (Slovenska Bratska Zveza), ki sicer ni največja, a je imela tedaj — in še ima — za predsednika človeka, ki je krasen Američan, hkrati pa iz dna srca ponosen na svoj slovenski rod: Janka Roglja iz Clevelanda, ki se je preselil v Ameriko iz Kranja pred dobrimi tridesetimi leti. Dolgo časa je bil Janko Rogelj prvi podpredsednik SANS-a, medtem ko je bil Etbin Kristan predsednik. Še bolj važno je, da Rogelj živi in udeležuje v Clevelandu, ki je največja slovenska „kolonija“. V veliki meri so prav po njegovi zaslugi ljudje v Clevelandu jeli močno čustvovati s slovensko in jugoslovansko narodno osvobodilno borbo, ki ni veljala samo Nemcem in Italijanom, temveč tudi domači reakciji, ki je našo, staro domovino držala v suženjstvu, da bi služila tujim gospodarjem. Mislim, da bo Janko Rogelj kmalu priel na obisk v Slovenijo, in upam, da bo ostal toliko časa, da bo lahko videl ves važni razvoj, ki se je izvršil tukaj od osvoboditve. Vem, da bo prav tako prevzet, kakor sem bil jaz.

SANS je sklical kongres vseh naprednih jugoslovanskih političnih organizacij. Vršil se je v Pittsburghu junija 1943. Nisem bil navzoč, ker sem tedaj končaval svojo knjigo „My Native Land“ (Moja rodna zemlja), v kateri sem skušal povedati, kaj se dogaja v Jugoslaviji. Iz nekih meni nerazumljivih razlogov sem bil izvoljen za predsednika vsesplošne jugoslovanske ameriške organizacije, ki so ji bili nadeli ime Združeni komite južnoslovanskih Američanov.

„My Native Land“ sem končal v avgustu. Potem je Združeni komite imel svoj prvi eksekutivni sestanek v Clevelandu in resno smo se lotili dela. Kakor sem ugotovil, je to delo v Sloveniji le malo znano in bi bilo treba celo knji-

go, da bi ga razložil. Naj zadostuje, ako povem, da smo zlomili hrbtnico laži o Mihajloviču ne samo v Ameriki, temveč tudi v drugih državah izven Jugoslavije.

Za vse to je bilo treba veliko napornega dela in denarja. Nekaj sem storil jaz, vendar bi tega dela ne bil mogel niti začeti, ko bi mi pri tem ne bile pomagale množice naprednih slovenskih in drugih jugoslovanskih Američanov. Oni so bili tisti, ki so prihajali na shode, razumeli, za kaj prav za prav gre, in prispevali svoje težko prislužene dolarje, da bi pomagali do zmag pravic. Veselilo bi me, ako bi v tem članku imeli prostora za vsa imena naših ljudi v Ameriki, ki so bili na vaši strani od leta 1942 do 1945 in še pozneje. Kajpada toliko prostora nimate in seveda bi tudi jaz ne mogel naštetiti vseh imen ljudi, ki so do zadnjega kotička polnili dvorane, v katerih so bila med vojno zborovanja, ki so jih sklicali SANS, Združeni komite in druge organizacije.

Tukaj vas zanima predvsem SANS, v Združenem komiteju južnoslovanskih Američanov pa tisti del, ki ga zastopajo slovenski Američani. Zlatko Balokovič, ki mi je sledil kot predsednik Združenja komiteja, je že bil tukaj na obisku, in mnogi izmed vas ste že slišali o njem. Rad bi vam povedal nekaj besed o Mirku Kuhlu iz Chicaga, ki je bil malone od vsega začetka organizacijski tajnik SANS-a in ki bo v bližnji bodočnosti prav tako prišel na obisk v Slovenijo.

Mirko Kuhel je izredno skromen človek z veliko sposobnostjo za neumorno delo; v marsičem je bil nepogrešljiv ne samo za SANS, temveč za Združeni komite. Nikoli ne bom utegnil napisati knjige o tistem razdobju v življenju jugoslovanskih Američanov, toda ako bi jo bil kdaj napisal, bi bil Mirko Kuhel eden izmed junakov te povesti.

Potem je bilo na stotine ljudi iz različnih krajev z vseh strani Združenih držav, brez katerih bi SANS in Združeni komite ne mogla ničesar bistvenega storiti. V mislih imam može in žene, kakršni so John Pollock in Frances Erzen in Anton Vavpovič iz Clevelanda; Mary Knez in Mary Menton iz Detroita; kakor sem že dejal, jih je na stotine; preveč, da bi jih omenjal. Vendar moram omeniti vsaj enega izmed njih, Ludvika Medveščka iz Clevelanda, ki se je pred nedavnim vrnil v svojo rodno Žabjo vas pri Novem mestu.

Takšni ljudje so s svojo vdanostjo, s svojimi nameni, bistrumnostjo in značajnostjo očistili zrak v Ameriki in drugje po svetu — očistili so ga laži o Mihajloviču in tako omogočili, da se je uveljavila resnica o tem, kar se je dejansko zgodilo v Jugoslaviji, in o vzrokih, ki so do tega privedli.

KOLENDAR

Sobota, 20. oktober: Janez Kan.
Nedelja, 21. oktober: Uršula in tovaršice
Ponedeljek, 22. oktober: Kordula
Torek, 23. oktober: Klotilda.

SPOMINSKI DNEVI

- 20. 10. 1855 — Umrli v Ljubljani slikar Matevž Langus — 1941 Ustreljenih v Kragujevcu 7000 Srbov, padel narodni heroj Marko Oreškovič, organizator ljudskega upora v Liki.
- 22. 10. 1860 — Slovensko himno „Naprej“ so prvič zapeli na koncertu Slovenskega pevskega društva na Dunaju, ki ga je dirigiral sam skladatelj Davorin Jenko.
- 23. 10. 1848 — V Trstu ustanovljeno prosvetno društvo „Slavjanski zbor“.

Novo moderno pokopališče v Borovljah

V nedeljo, dne 30. septembra t. l. so v Borovljah odprli novo, moderno pokopališče, ki bo služilo mrtvim za dostojno zadnje domovanje. Dosedanje pokopališče je bilo prenapolnjeno in ni več odgovarjalo svojemu namenu. Trideset let so se že bavili občinski odbori z načrtom novega pokopališča. Lani šele se jim je posrečilo dobiti primerno mesto. Za mirnodvor ne bi mogli najti lepšega prostora. Pokrajinska lega je prekrasna. V ozadju skalnata Košuta in krog in krog griči obkrožajo njivo miru. Prav prijetno vpliva, da pokopališče ni zagrajeno z mrtvim zidom, temveč jo bo kos za kosom, kakor se bo pač širilo, obdajal gost živ plot. Novo pokopališče bo sličilo parku. V modernem slogu je zgrajeno pokopališko poslopje z dvorano za blagoslavljanje, tremi prostori za mrtvaške odre, s prostorom za izolacijo in potrebno opravilo za zdravnika. Pred nekim velikim križem je prostor za rakev in dvorana za žalne goste obsega prostor za okoli 150 oseb. Pokopališko poslopje odgovarja v svoji umerjeni izgradbi svojemu namenu in je postavljeno ob vhodu na pokopališče. Nasproti poslopiju so postavili spomenik žrtvam obeh svetovnih vojn.

Ob slovesni otvoritvi pokopališča je bila izredna seja občinskega sveta. Pri svečanosti je bila poleg številnega prebivalstva navzoča katoliška in protestantska duhovščina, kakor tudi zastopstvo deželne vlade. Sodelovala je mestna godba, učiteljski pevski zbor in moška zbor „Alpenrose“ in „Stahlklang“. Župan Lang je v svojem nagovoru razložil razvojna dela novega pokopališča ter se zahvalil vsem, ki so k uspehu kakor koli prispevali. Za deželno vlado je govoril namestnik deželnega glavarja Krassnik, ki je končal z željo „naj bi novo pokopališče ne moralo nikdar več sprejemati žrtve vojne.“ Nato je sledila blagoslovitev pokopališča.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Fran Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovce, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

Marije Prosekar
pd. Razajke ni več

Spet je posegla neizprosna smrt v vrste bivših izseljencev. Zaporedoma legajo v grobove trpini, ki so si v mnogih primerih nakopali kal smrtne bolezni zaradi prestanega telesnega a še bolj duševnega trpljenja v pregnanstvu. V sredo, 16. t. m. zjutraj, se je hitro razširila tužna vest, da je nenadoma preminula Marija Prosekar, Razajeva gospodinja in mati na Plešivcu. Nje mož, Tomaž Prosekar, se je mudil po opravkih v Celovcu in komaj, ko je pozno zvečer prišel domov, je prišel še ravno prav k smrti svoje ljubljene žene. Razumljivo je, kako bridko je zadela Razajevo družino nenadna izguba vzorne žene, dobre matere in skrbne gospodinje. In to je pokojna mati Marija Prosekar tudi bila. Njeno življenje je bilo sam delaven dan in preizkušeno s premnogim trpljenjem. Ni še pozabljeno v zgodovini koroških Slovencev, ko so v letih po plebiscitu ubili podivjani narodni nasprotniki njenega brata pevca Mihega Habiba. In ko sta z možem, znanim in povsod spoštovanim Tomažem Prosekarjem, katerega očeta so hkrati z Francom Grafenauerjem v prvi svetovni vojni obsodili avstrijski čnožolti sodniki na smrt, skrbno čuvala domače ognjišče, posvečala skrb in delo gospodarstvu in vzgoji svojih otrok, je prišlo nacistično nasilje in z njim nepopisno trpljenje za vse koroške Slovence. Fašistični nasilniki tudi Razajevo družino niso prizanesli.

Gospodarja Tomaža so vtaknili v gestapovski zapore, aprila meseca 1942 pa so izselili ostalo družino. Sin, ki so ga vpoklicali k vojakom iz izseljeništvu, se po končani vojni ni vrnil. Do dna je morala izpiti čašo trpljenja narodno zavedna Razajeva družina. Pokojna Razajeva mati je z vsem srcem hrepenela po nasilno odvzetem domu, toda klonila ni, junaško je trpela in trdo verovala, da se bo fašistični teror zlomil. In končno res, so se vrnili domov in znova gospodarili na svojem posestvu. Te dni pa se je v ugledno Razajevo družino naselila bridka žalost.

Ob številni udeležbi žalnih gostov, izseljencev, zastopnikov Zveze slovenskih izseljencev in naših organizacij smo dne 18. t. m. prerano preminulo Marijo Prosekar spremili na pokopališče v Kotnari vasi k zadnjemu počitku. Kondukt je vodil hodiški gospod župnik dr. Mikula. Ob odprtem grobu pa je imel nagrobni govor domači gospod župnik Repnik, ki je orisal njeno življenje, delo in žrtve. V imenu Zveze slovenskih izseljencev pa se je od pokojne sotripinke poslovil Jaka Reichman in naglasil, da so Marijo Prosekar spoznali v tujini, kjer so jo vsi spoštovali in radi imeli. Vrnila se je

Po naši zemlji

domov in po kratkih letih legla v ljubljeno domačo zemljo, ki naj ji bo labka. Pesmi žalostinke so zapeli boroveljski in kotnirski pevci.

Pokojna mati, Marija Prosekar, naj počiva v miru, žalostnim preostalim, možu, dvema hčerkami in zetu pa naše iskreno in odkrito sožalje!

Župnik Holmar spet premeščen

Večni popotnik na področju celovškega knezoškofijskega ordinariata je župnik g. Tomaž Holmar. Knezoškofijski ordinariat ga je pregnal s suške župnije in ga prestavil tako rekoč kazensko v St. Peter na Katschbergu, samo zaradi tega, ker se je ob priložnosti otvoritve suške šole zavzel za naravno pravo slovenskega ljudstva, kakor je kot ljudski duhovnik smatral za svojo dolžnost. Proti volji 83 odstotkov suških vernikov je knezoškofijski ordinariat ustregel nacionalnošovinističnim priganjačem ter so ga prenestili.

Pozneje vendar so gospoda Holmarja namestili v Podkrnosu. Toda komaj se je na novem službenem mestu nekoliko udomačil, slišimo, da ga je spet doletel ukaz celovškega knezoškofijskega ordinariata, da mora faro zapustiti in proč na Obirsko, ker tako je volja narodno nestrpnih šovinistov, ki jim ordinariat le prerad ustreza.

Malo ali nič se pri celovškem knezoškofijskem ordinariatu pod vodstvom generalnega vikarja Kadrasa ni spremenilo. Pred vojno je odločal o nastavitvah duhovnikov na slovenskih župnijah Maier-Kaibisch, med vojno gestapo in po vojni prej ko slej ordinariat ustreza željam nacionalno šovinističnim prenapetjem, vse v službi germanizacije cerkvenega življenja na Koroškem.

Slovenski otroci ne pozabijo letovanja na Koroškem

Številna pisma, ki jih prejema Zveza slovenskih žena v Celovcu, pričajo, da so slovenskim pionirjem ostali tedni letovanja ob poletnih počitnicah med koroškimi slovenskimi družinami v lepem in nepozabnem spominu. Vsa pisma izražajo polno hvaležnosti in navdušenih spominov.

Pretekli teden je Zveza slovenskih žena spet sprejela dvojce ljubkih pisemc in sicer eno iz Kranja, drugo pa iz Maribora.

Iz Kranja piše pionir Udir Milan med drugim tole: Tedne, katere sem preživel na Koroškem ter ljudi, ki so nepopisno dobri, bom ohranil v lepem, neizbrisnem spominu.

Iz Maribora pa piše mala tovarišica Nevenka med drugim: Prav lepo se zahvaljujem za vso skrb, ki sem je bila deležna ob priložnosti bivanja na Koroškem. Nikoli ne bom pozabila

Vaših dobrot in skrbi. Vaše življenje in delo sem že razjasnila vsem svojim tovarišem pionirjem in pionirkam naše šole. Z zanimanjem so me poslušali.

Vsi lepo pozdravljajo svoje gostitelje in koroške slovenske otroke.

Zapiski s poti

(Nadaljevanje z 2. strani)

dva, ker na mesto prejšnjega bo po načrtu zrastle novo postajno poslopje, na desnem bregu pa bodo zgradili glavni kolodvor, ki bo odgovarjal vsem modernim potrebam.

Znana in ponos Mariborčanov je tovarna avtomobilov. Strokovnjaki zatrjujejo, da njeni izdelki ne zaostajajo za inozemskimi. Tovarna je edina te vrste v državi. Produkcija avtomobilov se iz leta v leto veča za 100 odstotkov.

Silno važno vlogo pa igra nekdanja mariborska železniška delavnica. Pred letom je namreč železniška direkcija zaupala mariborski delavnici odgovorno nalogo, namreč izdelavo vseh mednarodnih vagonov za potrebe jugoslovanskega železniškega prometa. Skoraj po vseh mednarodnih progah vozijo ti vagoni: od Beograda do Dunaja, Rima, Prage, Münchena in Ostende. Zaradi tega so mariborski železniški delavci tudi upravičeno ponosni na svoje delo.

Mariborčani pa tudi v ostalem spreminjajo mestu lice. Izvajajo lepe in velike načrte. Obnavljajo na primer Grajski trg, pripravljajo nov nasad na Glavnem trgu, uredili bodo Slovensko ulico, nastalo bo novo igrišče v Mestnem parku, zgradili bodo nov fizikalni stadion, izgradili nov blok „Uniona“ in cestna dela na vseh koncih mesta. Po dosedanjih uspehih lahko sodimo, da bodo njih načrti kmalu postali izvršeno dejstvo in bo Maribor postal lepo in moderno mesto.

Življenje v Mariboru polje, kakor povsod v Sloveniji, živo. Čas, ki je posvečen delu, delajo z veseljem, premagujejo ovire v prepričanju, da ustvarjajo pogoje za lepše življenje, ki se kaže iz dneva v dan. Vsi zatrjujejo, da so se življenjski pogoji po začetnih težkočah že silno zboljšali. V gostinskih obratih dobiš lahko vse in sicer po zelo znosnih cenah, izdatno in dobro kosilo din 100 do 120, liter vina okoli din 90. Mladina je razigrana. Tudi mariborska mladina dokazuje visoko pesem o delu, a zna prosti čas posvetiti veselju. Kakal sem v nedeljo zjutraj na jutranji vlak na nekdanjem koroškem kolodvoru. Mnogi konci potnikov se je nabrala in neštevilno mladih ljudi izletnikov. Smeh, šala in dovtip se je razlegalo v otožno jesensko jutro, pravica mladih. Opazil sem, da so dobro obdelani in so dekleta izzivale s prav modernimi frizurami. Frizerji so v Sloveniji izredno poceni in v izložbah je nakupičnega vedno več blaga vseh vrst. V veliki trgovini Na-Ma kupiš lahko vse in tudi tukaj se opaža tendenca vztrajnega padanja cen. Mariborski trg pa je prepoln grozdja, sadja in zelenjave.

Taki in še nešteti drugi so bežni vtisi s poti. Isti večer sem nameraval prekoračiti mejo pri Viču. Toda v kolodvorski gostilni v Dravogradu sem naletel spet na znance. Znanec in prijatelj kmet Uranšek, se je, kakor sem doživljal povsod, razveselil, ko je srečal koroškega Slovence, pridružil se je tovariš Jedlovčnik in še miličniki in nekateri drugi in nastal je pozen večer, ko smo se razšli, tovariši na svoje domove, sam pa še ne preko meje, temveč spat.

DR. JAKOB SKET

Medtem se je pokrilo karavansko pogorje s črnimi oblaki. Zvezde so izginile z neba, in mesec ni več razlival svoje blede svetlobe po valovitem žitnem polju. Sivo zidovje na Gradišču je bilo zavito v grozno temoto. Po vsej prirodi je vladala smrtna tišina. Niti sove, niti druge nočne ptice ni bilo več slišati. Le tam pod lipo, na trdih tleh je zdihovala Almira in govorila nerazumljivo sama s seboj, od šentjakobske cerkve sem pa se je razlegal zamolklo doneč zvonov glas in naznanjal polnoči.

In zdaj, ob polnočni uri, ko se shajajo duhovi, je prisegla Almira pod milim nebom, da se hoče maščevati nad Mirkom in Zaliko. Na zemlji kleče je storila strašno obljubo v svoji črni duši: „Uničiti hočem Mirka, ako si več ne pridobim njegovega srca. Če ga ne morem sama imenovati svojega moža, naj ga tudi nobena druga ne imenuje svojega!“

Strašna tema pokrije nato zemljo in nebo. Debel dež jame padati. Huda ploha se ulije. Šele ta vzdrami besno Almiro iz njenih zlobnih misli in jo žene pod varno streho domov.

Šesto poglavje

Drugi dan po kmetskem zborovanju na Gradišču so

začeli vsi pridno gibati roke. Starci in mladeniči, žene in otroci so pomagali donašati, kar je bilo potrebno pri zgradbi. Od vseh krajev so dovažali kmetje kamenje in pesek, žene in otroci pa so stregli zidarjem. Najpoprej so popravili zidovje, nato pa so še zazidali nepotrebne vhode in razpoke. Gradišče je bilo v kratkem toliko utrjeno, da bi v največji sili dobro služilo v bran, in tudi cerkev sv. Jakoba je obdajal močan zid.

Medtem so od dne do dne prihajala razna poročila o Turkih. Nekateri so trdili, da so prvi njihovi oddelki že ob meji koroški; drugi po pripovedovali, da se Rožanom ni treba bati ničesar. Zakaj pri Kobaridu na Gorškem se jim je postavilo mnogo kristjanov v bran; tudi nihče ne more misliti, da bi mogli Turki priti na Koroško preko tako visokih gor, kakor so Julijske planine.

Med vsemi poročili je kmete v Rožni dolini najbolj tolažila vest, da so se blizu Trbiža pri Kokovem združili kmetje iz vse gornje Koroške.

Istega leta (1478) so se bili namreč kmetje iz gornje Koroške združili med seboj. To je bila ona glasovita „k m e t s k a z v e z a“, ki si je hotela z lastno močjo in silo prisvojiti vse stare pravice, katere je nekdanje užival naš kmet na Koroškem.

Toda človek obrača, Bog pa obrne. Kakor božja šiba, so prišle nenadoma turške čete nad koroško deželo. Zdaj pa se kmetje niso mogli poganjati za svoje pravice, to je za staro pravdo, temveč so morali gledati, kako si bodo rešili posest in življenje pred turškimi krvaločniki. Zatorej so se vsi zavezniki utaborili pri Kokovem blizu Trbiža, pričakujoč ondi krutega sovražnika.

Zbaranih je bilo okoli tri tisoč kmetov. Njih vodja se je imenoval Matjaž.

Ta vest je prebivalcem v Rožni dolini dajala veliko poguma in upanja. Mnogo jih je že hotelo opustiti dosedanje delo na Gradišču in v Podgradu, zlasti ker so imeli veliko opravila na polju. Ali oče Serajnik jih je pregovoril, in Rožanje niso prenehali z delom, dokler ni bilo vse pripravljeno v bran.

Na treh mestih so se imeli kmetje utaboriti in braniti. Sklenili so, da spravijo na Gradišče in v tabor pri cerkvi sv. Jakoba hrano in živež in vse, kar je bilo treba skriti pred sovražnikom, kakor vozove, najpotrebnejšo hišno opravilo in obleko. Tudi živino so spravili v varnost. Vole in teleta so pognali na visoke planine, za krave pa so pripravili hleve v taborih. Te jim naj dajejo mleka, ako bi Turki dalje časa oblegali njih tabore. Dragocenosti in denar, kar ga še kdo ima, pa naj vzame vsakdo sam s seboj ali pa ga naj zakopje v zemljo in nasiplje kamenja nanj.

Najboljše skrivališče je bilo v karavanskih gorah pod Rožnico, ondi, kjer hodijo preko nje na Kranjsko. Tu je izdolbena v pečico velika votlina. Prihod je strm in samo od ene strani, pa tako ozek, da morejo ljudje le posamezno drug za drugim priti do nje. Kdor se je ondi skrival, temu niso mogli Turki do živega. Treba je bilo le pri votlini sprožiti veliko skalo in jo zagnati na pot, ki je vodil navzgor. Ta bi pobila gotovo vsakega, kdor bi se približeval. Tu bi se bili lahko vsi Rožanje ubranili turškega napada, a žalibože, prostora je bilo k večjemu za sto ljudi.

Kmetje so torej odločili, da spravijo v njo največji

Ob obletnici smrti Thomasa Alve Edisona

18. oktobra letos je minilo dvajset let, ko je človeštvo izgubilo enega svojih največjih izumiteljev, velikega pionirja tehnike in posebej še elektrotehnika, Thomasa Alvo Edisona.

Vse njegovo dolgo življenje, od rojstva 11. februarja 1847 pa do smrti 18. oktobra 1931, je en sam niz borb, zmag, pa tudi porazov, vsaj začasnih. Delo tega genialnega Američana ni mogoče pravilno oceniti v teh nekaj skromnih vrsticah. Vsaka beseda je preslabotna, da bi dostojno prikazala vso veličino njegovega ustvarjalnega dela. V neprepanih nočeh, v neprestani borbi so nastajali njegovi izumi. Neumorno so mu delovali možgani in izum je sledil izumu. Do njegove smrti se je nabralo čez 1600 patentov iz raznih strok tehnike, kemije, optike itd.

Edison je delal zato, kakor je nekoč sam rekel, da bi bilo človeštvo srečnejše. Že sam fonograf, aparat, ki reproducira besedo in glasbo, mu je prinesel svetovno slavo. Njegova vztrajnost pa je dala človeštvu tudi prvo res uporabno žarnico. Zanj je moral ustvariti tudi električno napeljavo z vsemi potrebnimi merilnimi in zaščitnimi napravami. Njegova je talilna varovalka, ki še danes varuje naše električne napeljave.

Bil je pristaš enosmernega toka in je zato nasprotoval našemu Nikoli Tesli, ki je ustvaril večfazne izmenične toke. V tej borbi je Edison sicer podlegel, zmagali so Teslini večfazni toki. Vendar pa v novejši dobi spet pridobiva enosmerni tok veljavo, prenos električne energije na prav velike razdalje bo verjetno spet z enosmernim tokom.

Kinetoskop, kinetofon, to je govoreči film, alkalični akumulator, pa v telegrafiji in telefoniji cela vrsta izumov, vse to je delo ene same glave. Med prvo svetovno vojno so bili njegovi izumi vojaškega pomena, a mir ga je spet povrnil v njegovo delo za dobrobit človeštva. Pri 84. letih je umrl sredi največjega dela.

Kakor vsi resnični misleci, tudi Edison ni bil trgovec. Znani ameriški veleindustrijalec

Henry Ford, ki je bil njegov prijatelj, je rekel, da je Edison sicer največji izumitelj, a tudi najslabši trgovec. Vse premoženje, ki si ga je prislužil s svojimi izumi, je služilo samo enemu smotru, spopolnitvam njegovih izumov in razširitvam znanstvenih laboratorijev. Tako so ga stale samo ekspedicije, ki so po vsem svetu iskale uporabno rastlinsko vlakno za žarilno nitko žarnice, 100.000 dolarjev.

Nešteto je anekdot o njem, toliko jih je, da je Edison nekoč rekel, da bi moral živeti vsaj tisoč let, da bi jih res doživel. Marsikatera nam ga kaže v napačni svetlobi.

Trdijo, da ni imel veselja do matematike, da jo je celo sovražil. Toda znameniti ameriški fiziki in tehniki, med njimi tudi naš že pokojni Mihajlo Pupin, pa pričajo, da je imel do

matematikov veliko spoštovanje in razumevanje. Uspošteval jih je, kot so tudi oni njega.

Drugi spet trdijo, da ni bilo v njem niti trohnice znanstvenika, da je bil le grob eksperimentator, ki je slepo taval. Res je ljubil eksperimentiranje, toda ne slučajne najdbe. Preden se je lotil težavne naloge, je pridno preštudiral vse, kar je zadevalo njegov problem. Zato je bilo v njegovi knjižnici več deset tisoč zvezkov. Znameniti so njegovi „Zapiski“, ki obsegajo nekaj čez 2000 zvezkov in v katerih je vse Edisonovo ustvarjalno delo. Tu šele vidimo v pravi luči silne napore Edisona v dobrobit človeštva. V njih pa ne manjkajo niti ponesrečeni poskusi.

Edison — človek je sicer umrl, a Edison — genij bo preživel še sto- in stoletja.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 21. oktober:

7.05 Jutranja glasba — 7.15 do 7.45 Duhovni nagovor — Pester nedeljski spored — 8.10 Kmečka oddaja — 11.15 Lepe melodije — 11.30 „Alojz in Alojzija“ — 11.50 Zabavni koncert — 13.00 Pozdrav za mesto in deželo — 16.00 Koncert za vse — 20.20 „Dramatični dnevi v Hitlerjevem rajhu“.

Ponedeljek, 22. oktober:

6.10 Jutranja glasba — 7.15 Pestra glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Veder dopoldne — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 14.30 do 15.00 Poročila — Iz svetovne literature — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Pevska ura — 16.45 Otroška pravljica — 17.10 Popoldanski koncert.

Torek, 23. oktober:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 6.10 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Veder dopoldne — 11.45 Za podeželsko ljudstvo

— 13.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 14.30 do 15.00 Poročila — Zdravnik — Razmišljanja — 15.30 Za ženo in družino — 16.00 Solistična ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 do 19.00 Slike iz narave.

Sreda, 24. oktober:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 6.10 Jutranja glasba — 7.15 Pestra glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 11.30 Iz ženskega sveta — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 13.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 14.30 do 15.00 Poročila — Gospodinja — Kmetovalec — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Popoldanski koncert.

RADIO SCHMIDT

„hiša malega človeka“

Radio-aparati za vsakogar (obroki po dogovoru) elektro material, žarnice za domačo uporabo in prodajo - Moderna reparaturna delavnica - Študijo za snemanje na plošče

Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 29-48

Nylon šotori za armado

To zimo bodo britanski vojaki v Koreji dobili posebne šotore iz nyloga, imenovane „Arktični šotori št. 1“, v katerih bodo vojaki varni pred mrazom. Šotor je narejen iz nyloga in se lahko spravi v majhno platneno vrečko. Pritrdi se na zemljo z jeklenimi klini, namesto z lesenimi, v sredini pa je šotor opremljen z osrednjim opornikom, ki je obenem periskop. Šotor je znotraj bel, zunaj pa kamufliran. Vhodna odprtina se lahko hermetično zapre. V šotoru lahko udobno leži 6 ljudi z orožjem.

Med — najstarejša hrana ljudi?

Večina ljudi je mnenja, da je najstarejša hrana kruh. To pa seveda ne drži. Kruh je namreč samo najpopularnejša ljudska hrana. Najstarejša hrana pa je med.

Med so ljudje uporabljali kot hrano že v

prastari dobi. V svojih spisih ga omenjajo najstarejši filozofi. Podoba čebela lahko vidimo na slikah starih Egipčanov. O čebelah lahko mnogo beremo v zgodovinskih spisih propadlih cesarstev. Že dvajset stoletij skušajo filozofi, iznajditelji in učenjaki prodreti v tajnost satja. Toda kljub vsem proučevanjem je ostala še dalje tajna čudežnega ustvarjanja čebela. Tajnost proizvodnje medu je znana samo čebelam.

OBJAVA

Odvetnik dr. Anton Urbanc posluje v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1/II — tel. št. 25-87.

Dr. Anton Urbanc je Ziljan, torej naš rojak in ga poznajo mnogi koroški Slovenci. Dr. Urbanc se bavi v glavnem z zavarovalnim pravom in gospodarstvom, na katerem sektorju deluje tudi publicistično in znanstveno.

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

Dne 21. oktobra ob 10. in 14. uri pravljica predstava:

„Hänsel und Gretel“

Od 23. do 25. oktobra:

„Wenn meine Frau das wüsste“

Peterhof

Od 19. do 25. oktobra:

„Ninotschka“

KRIVA VRBA

Od 24. do 25. oktobra:

„Vogelfrei“

VRBA

Od 24. do 25. oktobra:

„Asphalt-Dschungel“

VELIKOVEC

22. in 23. oktobra:

„Achtung — Atomspione“

24. in 25. oktobra:

„Alles für die Firma“

Slovensko prosvetno društvo na Radišah bo dne 21. oktobra 1951, ob 15. uri gostovalo

V GLINJAH

Na sporedu:

Tridejanska igra: „Po trnju do cvetja“ in petje moškega zbora.

Vabimo k številni udeležbi!

Tržno poročilo

Na celovškem trgu so v četrtek, 18. oktobra 1951 prodajali:

Krompir kg po šil. 1.—, rdečo peso kg po šil. 1.80 do 2.—, kolerabo kg po šil. 2.—, korenje kg po šil. 2.—, strniščno repo kg po šil. 0.70 do 0.80, redkev kg po šil. 1.50, zeleno (zeler) kg po šil. 3.—, paradižnike kg po šil. 5.—, papriko komad po šil. 0.10, zelje belo v glavah kg po šil. 2.—, zelje rdeče v glavah kg po šil. 2.50, ohrovt kg po šil. 3.—, karfijolo kg po šil. 5.— do 6.—, solato kg po šil. 3.— do 4.—, čebulo kg po šil. 1.50 do 3.—, česen kg po šil. 8.— do 10.—, hren kg po šil. 10.— do 15.—, jabolka in hruške kg po šil. 2.— do 4.—, orehe kg po šil. 10.—, skuto kg po šil. 8.—, jajca komad po šil. 1.70, kokošjo krmo kg po šil. 3.—, fižol izluščen kg po šil. 5.—, koruzno moko kg po šil. 4.—, pšeno kg po šil. 7.—, ajdovi med kd po šil. 24.—, mecesnov med kg po šil. 28.—, gozdni med kg po šil. 32.—.

Citatelji, zima se bliža!

Najboljšo volno dobite v sobi volne

A. Klemenjak
Wollstube

CELOVEC, Obstplatz 3

Bogata izbira, zmerno cene

svoj zaklad, to je žene in otroke, sivolase starčke in bolnike. Vse drugo mora na Gradišče ali v tabor pri cerkvi sv. Jakoba.

To so bile določbe za vso okolico.

Pri živahnem in trudapolnem delu je prvih štirinajst dni kar hitro preteklo. Vsak, bodisi mlad ali star, moški ali ženska, je pomagal po svoje pri delu za občni blagor vse Rožne doline.

Na tretjo nedeljo je povabil zopet oče Serajnik najodličnejše kmete na posvetovanje. Kakor prvokrat, so došli tudi ta dan v obilnem številu. Tudi Mirko je prišel s svojim očetom. Najpoprej si skupno ogledajo utrjeno Gradišče. Nato odločijo, katera mesta se morajo najbolj stražiti, in naposled si izvolijo več vodij za posamezne oddelke in stolpe na Gradišču.

„Zdaj nam je pa še treba glavnega poveljnika, Rožanje,“ se oglasi po volitvi Strelec. „Kar je človeško telo brez glave, to bi bila tudi naša posadka brez poveljnika. Posamezne vasi imajo svoje vodje, kakor naše truplo razne ude. Ali glava je in ostane vedno najmenitnejši del, ki določuje s svojo pametjo, kaj naj počenjajo razni udje človeškega trupla.“

„Oče Serajnik je in bo naš vodja, naš glavni poveljnik,“ zakličejo vsi kmetje in obstopijo sivolasega moža.

V imenu mnogih drugih pa izpregovori stari Zalnik, iz Sveč doma: „V vsem našem številu in še daleč na okrog po Koroškem ni tako prebrisanega moža, kakor je naš starosta Serajnik. On je izkušen v gospodarstvu in v bojih, on nas bo vodil najbolje. Njemu bomo vsi v vsem in vsa kem pokorni. Naj živi tedaj naš vodja, oče Serajnik!“

Tem besedam sledijo navdušeni klici. Obenem vzdignejo Serajnika štirje možje na rame in ga pokažejo vsem zbranim kmetom na Gradišču. Veselje je lesketalo možu na licu videčemu, da ga vsi sosedje in okoličani tako presrečno ljubijo in spoštujejo. Ves g njen se zahvali za to zaupanje, končno pa pristavi:

„Bil sem nekdanj res hraber in pogumen borilec. Šel sem bil s sosedom in prijateljem Miklom in njegovim bratom Markom doli v globoko deželo ogrsko za pobožnim menihom Kapistranom. Tam smo se navdušeno vojskovali za našo sveto vero in pobijali ljutega sovražnika, krvoločnega Turka. Ali danes, moji dragi sosedje, kje so one mladeniške moči, kje je oni mladostni ogenj? ... Ni je več v mojih udih one čistosti kakor nekdanj, niti one gibčnosti, ki je potrebna vodji.“

Zatorej izročim tudi gospodarstvo svojemu sinu. Moj Mirko prevzame na dan svoje poroke z Zaliko mojo in Miklovo kmetijo. Jaz, oče njegov, pa vas prosim, ljubi sosedje, darujte mojemu nasledniku tisto ljubezen in tisto vdanost, ki ste jo ves čas darovali meni! Če vas veže do mojega sina tisto zaupanje, kakor do njegovega očeta, pa si izberite njega, mladega in čilega moža, namesto mene, sivolasega starčka, za svojega voditelja! Bodite prepričani, moj Mirko bo ravno tako delal za blagor vaš in vaših otrok, kakor jaz sam. Učiti ga hočem, da postane vreden vaše ljubezni in vašega zaupanja.“

Rožanje so v vsem zaupali očetu Serajniku. Njegove besede so bile tudi danes odločilne, in kmetje so kar na mestu izvolili Mirka za svojega glavnega poveljnika.

Ta čast in tako zaupanje je navdušilo mladeniča. Danes je šele postal pravi mož. Čutil se je novorojenega. Z bistrim pogledom in povzdignjenim glasom je govoril nato kmetom, kako jih bo branil in se zanje vojskoval. A ne samo zanje, tudi za njihove otroke in žene hoče darovati vse svoje moči in, če bo treba, tudi svoje življenje.

Nato so prisegli kmetje zvestobo in pokorščino svojemu voditelju, ta pa se jim je zaklel in zarotil, da jih ne zapusti tudi v največji nevarnosti.

Zdaj je zazvonilo sem od cerkve sv. Jakoba „angelsko češčenje“ in kmetje so končali v pobožni molitvi zborovanje.

Sedmo poglavje

Mirno je tekkel potem dan za dnevom. O Turkih ni bilo nič več slišati. Tudi ogleduhi, katere je odposlal Mirko na prežo, niso poročali ničesar. Vendar pa je vse prebivalce tlačila neka notranja slutnja. Bilo jim je, kakor če se pridrevijo hudourni oblaki: Vsa priroda potihne, ptice se poskrijejo v svoja zatišja, domača žival se potuhne v hlev, človek sam pa se zapre v božjem strahu v varni hram. Trenutek še, in po črnem nebu švigne blisk kakor goreča kača, grom zabobni, hiše se stresejo in ledene kaplje se vsujejo na bogato zemljo ter pokončajo v malo trenutkih ves up in nado ubogemu kmetu.

Tako je bilo pri srcu našim seljanom. Slutili so nekaj hudega, a nihče ni vedel, kaj bi bilo to.

(Dalje)